

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ' ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 11 ΙΟΥΝΙΟΥ 2018
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ**

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Μετάφραση

Δικό μας λοιπόν έργο, είπα εγώ, των ιδρυτών της πολιτείας, είναι ν' αναγκάσουμε τα εξαίρετα πνεύματα (ανθρώπους να φτάσουν στο μάθημα, το οποίο προηγουμένως ισχυριστήκαμε ότι είναι το πιο μεγάλο, δηλαδή και να δουν το αγαθό και ν' ανέβουν εκείνη την ανηφορική οδό, και αφού ανεβούν να δουν αρκετά, να μην τους επιτρέπουμε (να κάνουν) αυτό που τώρα τους επιτρέπεται. Ποιο λοιπόν είναι αυτό;

Το να μένουν συνεχώς στον ίδιο τόπο είπα εγώ, και να μη θέλουν να κατέβουν πάλι κοντά σ' εκείνους τους δεσμώτες, ούτε να συμμετέχουν στους κόπους και τις τιμές που είναι θεσπισμένες ανάμεσα σε εκείνους, είτε είναι ταπεινότερες είτε σημαντικότερες.

Μα πώς, είπε, θα τους αδικήσουμε και θα τους κάνουμε να ζουν χειρότερα ενώ είναι δυνατόν σ' αυτούς να ζουν καλύτερα;

B1. Το καθήκον των οικιστών είναι: να αναγκάσουν τα καλύτερα πνεύματα

- i) να φτάσουν στο μέγιστο μάθημα
- ii) να δουν το αγαθό
- iii) να ανέβουν την ανηφόρα
- iv) να μην αφεθούν να κάνουν ανεπίτρεπτα πράγματα

Οι φύλακες πρέπει να αναλάβουν την εξουσία («επιστρέφοντας στην σπηλιά») για τους εξής λόγους:

- i) επειδή νιώθουν υποχρεωμένοι να υπηρετήσουν την πατρίδα που τους ανάθρεψε και τους εκπαιδευση
- ii) επειδή φοβούνται μήπως κυβερνηθούν από τους φαύλους, που δεν αποποιούνται τα αξιώματα (Πολ. 347b) και
- iii) επειδή αυτοί γνωρίζουν τις Ιδέες και έχουν τη φιλοδοξία να φέρουν την κοινωνία όσο γίνεται πλησιέστερα στην Ιδέα του Αγαθού.

Ἡμέτερον ἔργον τῶν οἰκιστῶν → ἀναγκάσαι τὰς βελτίστας φύσεις

↓

ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα

ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθόν

ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν

μη ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται

Ο Πλάτωνας δεν δίνει μια σαφή ερμηνεία για αυτόν τον όρο «άγαθό» παρά αρκείται σε ορισμένους υπαινιγμούς. Πάντως ήδη στην αρχαιότητα το Πλάτωνος αγαθόν ήταν παροιμιακή έκφραση για κάτι το ασαφές και σκοτεινό.

«άγαθό» πάντως είναι:

- i) Το «είναι» και ό,τι διατηρεί το «είναι».
- ii) Η τάξη, ο «κόσμος» και η ενότητα που διαπερνά και συνέχει την πολλαπλότητα.
- iii) Ό,τι παρέχει την αλήθεια και την επιστήμη.

Οι λέξεις του κειμένου που αναφέρονται στο αγαθό, δείχνουν ότι:

- i) το αγαθόν είναι η μεγαλύτερη αξία (μέγιστον μάθημα)
- ii) μπορεί ο άνθρωπος να το προσεγγίσει (άφικέσθαι, ἰδεῖν, ἴδωσι)
- iii) είναι δύσκολη η κατάκτησή του (ἀναβῆναι, ἀνάβασιν, ἀναβάντες)

Για τη θέαση του αγαθού χρησιμοποιούνται τύποι του «ὁρῶ» (ἰδεῖν, ἴδωσιν) γιατί το ρήμα αυτό δε σημαίνει μόνο βλέπω αλλά και κατανοώ-γνωρίζω.

B2. Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η ίδρυση της πόλης δεν αποσκοπεί στην υπέρμετρη ευδαιμονία μιας κοινωνικής ομάδας αλλά στην πρόκοπή του συνόλου των πολιτών.

- **...συναρμόττων τούς πολίτας...** Ο νόμος προσπαθεί να πετύχει την αμοιβαία προσέγγιση των πολιτών και σε τελευταία ανάλυση, τη συνοχή ολόκληρης της πόλης με την πειθώ και τη βία. Η ειρηνική συνύπαρξη σε εσωτερικό της πόλης και η εναρμόνιση των σχέσεων ανάμεσα στους πολίτες οδηγεί στην ευημερία. Για να επιτευχθούν όμως αυτά πρέπει να υπάρχει δικαιοσύνη. Σε μια πολιτεία υπάρχει δικαιοσύνη εάν η κάθε τάξη εκπληρώνει τη λειτουργία της χωρίς να παρακωλύει την λειτουργία των άλλων, με άλλα λόγια: ο καθένας πράττει το έργο που του έχει ανατεθεί και δεν πολυπραγμονεί. Η υπακοή των δημιουργών στους άρχοντες, η αποφυγή της εισβολής στις αλλότριες υποθέσεις με παράλληλο περιορισμό στα οικεία έργα αποτελούν τους γενεσιουργούς παράγοντες της αμοιβαίας σύγκλισης των πολιτών που έχουν ως αποτέλεσμα το σεβασμό της προσωπικότητας των άλλων τη συνεργασία, την αλληλεγγύη και ταυτόχρονα την περιστολή των αντικοινωνικών ροπών (πλεονεξία, φθόνο, επιθετικότητα) και την ενίσχυση των κοινωνικών συναισθημάτων.
- **Ποιῶν μεταδιδόναι ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἣν ἂν ἕκαστοι δυνατοὶ ὦσιν ὠφέλειν τό κοινόν** Το κράτος δεν είναι κατά την άποψη του Πλάτωνα μια σύμβαση αλλά βασίζεται στη φύση του ανθρώπου. Για να ικανοποιήσει το άτομο τις βασικές του ανάγκες (στέγη, τροφή, ένδυση) είναι αναγκασμένο να δημιουργήσει πυρήνες συμβίωσης με άλλα άτομα. Η βοήθεια και η προστασία που παρέχει ο ένας άνθρωπος στον άλλο είναι οι δεσμοί που συνέχουν το κοινωνικό σύνολο. Η αλληλεγγύη όμως δεν αρκεί για να επιβιώσει η ομάδα. Είναι αναγκαίο η εργασία να καταμερίζεται ανάλογα με τις ικανότητες του κάθε ατόμου.

Η κατώτερη τάξη (οι δημιουργοί) είναι υποχρεωμένη να συντηρεί αλλά όχι πλουσιοπάροχα, τις άλλες δύο ηγεμονικές τάξεις. Οι φύλακες επίκουροι επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα και γενικά είναι αφοσιωμένοι στην υπηρεσία του κράτους ενώ οι φύλακες παντελείς μεριμνούν για την ευδαιμονία ολόκληρης της πολιτείας.

- **καί αὐτός ἐμποίων τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφίῃ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ ἵνα καταχρῆται αὐτοῖς αὐτός ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως.**

Το ενδιαφέρον του νομοθέτη επικεντρώνεται στην ορθή αγωγή των φυλάκων, που έχουν επιλεγεί με κριτήρια την καλή σωματική τους διάπλαση και την οξύνοια. Η εκπαίδευση των φυλάκων, τονίζει ο φιλόσοφος, δεν είναι κάτι απλό και ασήμαντο, που αφήνεται στην διακριτική ευχέρεια της τύχης. Είναι κάτι πολύ σπουδαίο και σοβαρό. Στο πρώτο στάδιο επιδιώκεται η εξισορρόπηση γυμναστικής και μουσικής αγωγής. Ένας δεύτερος κύκλος εκπαίδευσης (από τα 20 ως τα 30) περιλαμβάνει κυρίως τις μαθηματικές επιστήμες. Κορωνίδα της εκπαιδευτικής πορείας είναι η πενταετής (από τα 30 ως τα 35) σπουδή της διαλεκτικής (φιλοσοφία) που οδηγεί στην ύψιστη μορφή γνώσης, δηλαδή στην αναζήτηση της ουσίας όλων των πραγμάτων και στη θέαση του Αγαθού.

Αν, λοιπόν, είναι επιβεβλημένο να μορφωθούν οι φρουροί (και ιδιαίτερα οι άρχοντες – βασιλείς, μια εκλεκτή μερίδα προικισμένων φρουρών) με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποδειχτούν άξιοι του ονόματός τους, αυτό συνδέεται άμεσα με σκοπό των «οίκιστών» να μην εξυπηρετήσουν το συμφέρον μιας ορισμένης κοινωνικής ομάδας, αλλά να κατοχυρώσουν την ευτυχία ολόκληρης της πόλης. Κατά τον Πλάτωνα, η αγωγή παρέχεται από το κοινωνικό σύνολο και για το κοινωνικό σύνολο. Εύλογα, λοιπόν, το τελευταίο, ως φορέας, χορηγός και σκοπός της αγωγής θέτει το άτομο ενώπιον των ευθυνών του, απαιτεί από αυτό την εκπλήρωση του χρέους του προς το σώμα των πολιτών και του υπενθυμίζει πως οι ευεργεσίες που δέχτηκε αποσκοπούν τελικά στην προαγωγή ολόκληρης της πόλης, στην υπηρεσία της οποίας οφείλει να ταχθεί. Έτσι καταλήγουμε εκεί, από όπου ξεκινήσαμε: ο νόμος εκπαιδεύει τους φύλακες και τους άρχοντες, για να τους χρησιμοποιήσει συστηματικά (ἵνα καταχρῆται αὐτός αὐτοῖς) με σκοπό τη συνοχή και την ευδαιμονία της πόλης. Ας μη νομίζουν, λοιπόν, οι άρχοντες ότι θα αφεθούν ανενόχλητοι στην τρισευτυχισμένη μακαριότητά τους, που οφείλεται στην ενατένιση του αγαθού! Το νόμο τον ενδιαφέρει η ευδαιμονία όχι μιας κοινωνικής ομάδας αλλά της πόλης στο σύνολό της – και αυτή την πόλη το κάθε άτομο, όπως και η κάθε κοινωνική ομάδα, θα κληθεί να την υπηρετήσει «πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ».

Οι Φύλακες γνωρίζουν τι είναι δίκαιο, επειδή έχουν τα η γνώση που είναι βασισμένη στην Ιδέα του Αγαθού. Την επιστροφή τους την απαιτεί η δικαιοσύνη που υπαγορεύει αμερόληπτα ό,τι είναι το καλύτερο για όλους (519e – 520a).

Κατεβαίνουν στο Σπήλαιο επειδή συναισθάνονται ότι αυτό είναι το καλύτερο – το καλύτερο απλώς, όχι το καλύτερο για οποιανδήποτε επί μέρους ομάδα ανθρώπων.

- B3.**
1. Κέφαλο
 2. Τον χορό
 3. Εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
 4. Επωμίζονται στρατιωτικά και διοικητικά καθήκοντα.
 5. την Τυραννίδα.
- B4.**
- α)**
άφικέσθαι	→	ανικανοποίητος
εἶπον	→	ρήμα
ιδεῖν	→	ιδέα
μεταδιδόναι	→	παράδοση
- β)**
- Οι αγαθοί άνθρωποι σήμερα ταυτίζονται με τους αφελείς και ευάλωτους.
 - Υποφέρω από φοβερό πόνο στα άκρα
 - Η φαύλη συμπεριφορά του τον οδήγησε στην περιθωριοποίηση
- Γ1. Μετάφραση**
- Η ρητορική είναι ανάλογη με τη διαλεκτική· γιατί και οι δύο υπάρχουν για κάποια τέτοια (θέματα) οποία είναι κοινά με κάποιο τρόπο για όλους στο να τα γνωρίζουν (χωρίς να ανήκουν) σε καμιά διακριτή καμία επιστήμη. Γι' αυτό και όλοι με κάποιο τρόπο μετέχουν και στις δύο· γιατί όλο μέχρι ενός σημείου επιχειρούν και να εξετάζουν και να λογοδοτούν και να απολογούνται και να κατηγορούν. Από τους πολλούς λοιπόν, άλλοι τυχαία κάνουν αυτά, ενώ άλλοι από συνήθεια ως αποτέλεσμα άσκησης. Επειδή και τα δύο είναι πιθανά, είναι φανερό ότι μπορεί να γίνουν αυτά με μέθοδο· ενδέχεται, λοιπόν να εξετάζει κανείς την αιτία, που πετυχαίνουν και (όσοι το κάνουν) από συνήθεια και (όσοι το κάνουν) τυχαία και όλοι αυτοί μπορεί να ομολογήσουν ότι αυτό είναι έργο τέχνης.
- Γ2.**
- α)**
- ἔσονται
ὑπόσχες
πλείσταις
ἔξεσι(ν)
ποιήσιν
συνηθειῶν
- β)**
- τά δέ τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι τεχνῶν ἔργα εἶναι
- Γ3.**
- α)**
- ἀμφότεροι: υποκείμενο στο ρήμα: «εἰσίν»
ἐξετάζειν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο «ἐγχειροῦσιν»

λόγον: αντικείμενο στο απαρέμφατο «ὑπέχριν»
ἔργον: κατηγορούμενο στο «τό τοιοῦτον»

β) Δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση εκφέρεται με οριστική γιατί δηλώνει την πραγματική αιτία.

γ) Ἡ ρητορική: Υποκείμενο στο «ἔστιν».
ἀντίστροφος: Κατηγορούμενο στο «ἡ ρητορική»
τῇ διαλεκτικῇ: Δοτική αντικειμενική στο «ἀντίστροφος»

ΚΑΛΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ!!!